

100 جىلدىن كۆرەس چېلىشدا جاڭا ساپارغا اتتايلىق

توڭكەرس جانه روزا

____ مەملەكەتتىك بەيزاتتىق مادەني مۇرا ساڭجى خالىق ʼانى كۋا بولعان “قىزىل ʼتۈستى رومانتيكا”

قويالى بولادى “.

كەلەدى. ناركوز جوق بولغاندىقتان، حى يېڭيان شييا. گەرگە اعاش كەسەتتىن ارامەن جارالانغان بىلەگىن كەسىپ تاستاۋدى ايتادى.

“اعاش ارامەن” ەكى ساعاتتان اسا ۋاقىت ارالايدى، جاننا باتىپ اۋىرعاندا حى يېڭيان اۋىزىنداى وراملدى تىستەپ تەسىپ جىبەرەدى. خابار تاۋىپ جەتىپ كەلگەن حى لۇڭ جەرەدن بىرنەشە پارشا قان بولعان سۈپەك پارشاسىن تەرىپ ىلىپ، ماڭىد. داعى قىزىل ارمىيا كادىرلارنا، جاۋىنگەرلەرگە: “قا- راڭدارشى! بىۇل حىي يېڭياننىڭ سۈپەگى، كوممۇنىستىك پارتىيا مۇشەسىنىڭ سۈپەگى، قانداي بەرىك دەشى!”، - دەيدى.

جاڭجىايچە قالالىق پارتكوم ۇگىت ʼبولىمىنىڭ باستىعى گوۋ تىيانۋ تىلشىگە بىلاي دەدى: 1927 - جىلدان 1936 - جىلغا دەپىن، جاڭجىايچە وڭىرىندە ىلگەرىندى - كەپىندى 200 مىڭنان استام ادام توڭگە- رىسكە قاتناستى، 20 مىڭنان استام ادام قىزىل ارىماعا قاتناستى، 60 مىڭنان استام ادام جۇڭگو توگىگەرسى جولىندا داڭقپەن قۇربان بولدى، كوپتەگەن وتباسلا- رى ʼۋى نىشمەن ەرىلكپەن قۇربان بولدى.

جاڭجىايچە قالالىى توڭگەرىستىك بايرىعى رايون قۇرىلىسىن جەبەۋ قوعامنىڭ باستىعى چىن مەيلىن بىلاي دەدى: قىزىل ارمىيا قولىسى - جا. ۋىنگەرلەرىنىڭ ەرىلك ʼمىسى ساڭجى خالىق انىىندە ايتىلاتىن نۇرلى بولاشاقتا تالىپتانتىن جاۋىنگەرلىك دابىلا- دى جارققا شىعاردى — “اشتى بۇرىش جەپىمىن دەسەڭ، اشىدان قورقپقاۋ كەرەك، قىزىل ارىماعا قا. تىناسام دەسەڭ، ولىمەنن قورقپقاۋ كەرەك. بىشاق مويىنغا تىرەلىپ باس كەسىلسە، كەسەدەي تىرتىق عانا قالادى!”.

ۋىلىك تاۋ قويناۋنا قادم تاستاساڭىز، اعا بۇىن قاھارمانداردىڭ جەلىگى نۇراى، قىزىل ارمىيا شىي- پاخاناسى، سوعىس مايدانىنىڭ جۇرتى، قىزىل سوۋەتتىڭ ەسىكى جۇرتى... سانىىزداغان اسىل ارمان ۇستاعان، قىيان - كەسىكى وتكەن سىتەر، ماساڭ ورمانىندا قان مەن ʼئورت، قايعى مەن قۇانتىش بولپ اتقالاۋدا.

قىزىل 2 - جۇىنئۇانىڭ ساقا جاۋىنگەرى ۋى تىيانلۇ بىلاي دەپ ەسكە الدى: اسكەري بولىمەد ۇنەمى اسىتق تاپشى بولپ قالادى، جابايى كوكو- نىس تەرىپ، اعاش تامىرىن قازىپ ازىق تەتەتىبىز. اندا - ساندا پىسقان كارتوپ بولىنەتىن، ەرەكشە دامە- دى، ەرەكشە قادىرلى سەلەتىن، قولمەن قاپسىرا ۇستاپ جەيتىبىز، تۇگىن قالىدراى جەپ الاتىبىز. كەپبىرەۋلەر اشىتققا شىداماعاندا كارتوپتى شانىاماي جۇتىپ جىبەرەتىن. باسقالاردىڭ اسقىپاي جەگەننى كورگەندە كىنىپ وتىراتىن. كەي كەزەدرى كارتوپ از، ادام كوپ بولغاندىقتان، كارتوپتى جارىپ جابايى كوكونىسكە قوسپ قايناتىپ پىسىرىپ، كوپىشلىك ʼبولپ جەۋشى ەدى.

جاڭجىايچە خۇنان - خۇبەي - سىچۋان - گۇيجوۋ توڭگەرىستىك بازاسى ەسكەرتكىش سارايدى. نىڭ ورنىياسار باىستىعى شۇى دان، ʼئۇنىىىندىرۋشى دۇ شۋاڭ بىلاي دەدى: قىزىل ارمىيا قاي - قاشان دا بۇقارانىڭ قامىن ويلادى، زورەكەرلەرگە سوققى بەر- گەندە جىناپ العان نارسەلەردى بىلدىرتپەي بۇقاراعا ۇسىندى؛ بۇقارانىڭ ەگىن ەگۋىنە، سۇ تامىۋنا، ʼۋى جوندەۋىنە كوهەكتەستى؛ بۇقارانىڭ ʼبىر ساباق پىنە - ʼجىبىن الھادى، بۇقارانىڭ قلىتپعان ʼئىوبى مەن بۇتا. سىنا دەپىن تىپسىەدى... ەسكەرتكىش ساراينىدا سول جىلدارى قىزىل ارمىيانىڭ بازار بااعاسىنان جوعارى باعامەن كوكونىس ʼئوسىرۋشى دىقناغا تولىگەن ون كۇمىس تەڭگەسى قازىرگە دەپىن ساقىتلاۋدا.

چىن مەيلىن بىلاي دەدى: قىزىل داۋىل مەن اق تەرىورلىق الدىندا خالىق كوممۇنىستىك پارتىياعا ىلەسۇ تالھامىن جاساپ، ارىماعا بىلەىنە قاتناستى، سوعىسقا كومەك كورسەتتى، زاتتاي، قارىجايى جىلۇ جىنادى... ساڭجى خالىق ʼانى وسى جوىنىدە بىلاي دەپ جىرلادى: “قىزىل ارمىيانى العاش رەت نانىشان تاۋد. نان اتىاندىرعاندا كۇزگى جەل تۇرىپ، سەبەزگى جايڭىر جاۋىپ، نىزار بەتتى ايمىالادى... قىزىل ارمىيانى وىنىشى رەت اتىاندىرىپ قايتىپ كەلگەندە ۋىلىك تاۋىنىڭ توبەسىنە مۇنارا ورنادى...”، “كە- لىنشەك، نەز ورنىڭنان تۇرىپ ەسىك الدىنا شىراق ʼىل؛ جول جارىق بولسا، جولداستاردىڭ جۇرۇىنە

كەدەپىلىكتىن ارىلتۇدان قامال الۋ جوىنىدەگى 8 ʼبولىمىدى ساياسى شولىۋ ارناۋلى

تاقىرىپتىق فىلىم «كەدەپىلىكتىن ارىلتۋ» باستاپ قويىلادى

مەن قىرۋار جاسامپاز، وزگەشە كەلەلى شارالاردى قولدانغاندىعى ارقىلى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيا- سىنىڭ پارمەندى باىسلىق قابىلەتى مەن جۇڭگو- شا سوتسىيالىستىك ʼتۇزىمىنىڭ اىزالدىلمەن اىگىلەگەن.

«كەدەپىلىكتەن ارىلتۇ» — «ايبىندى ۋادە»، «دالىمە - ʼدال شارا قولدانئۇ»، «-بوسرىش ارقالاۋ»، «كۇش بىرىكتىرە قامال الۇ»، «العان بەتتەن قايتپاۋ»، «وتباسى - وتان سۇپىسپەنىىلىم- گى»، «تاعدىرلاس بولۇ»، «جاڭا جورىققا قايتا اتانئۇ» سىندى 8 بولىمگە ʼبولىنىپ، ادامزات قو- عامىنىڭ دامۇ تارىخى تۇرىعىسىنان جۇڭگونىڭ كەدەپىلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇىنا تۇسىنىك جاسالىپ، ايرىققشا ۇلى ʼمىس پەن ادامزات دۇنىيە- سىندەگى كەرمەەتتى اىگىلەدى؛ دۇنيە ʼجۇزد- نىڭ كەدەپىلىكتى ازىنئۇداعى الەمدىك تۇرىعدان جۇڭگو اقىل - پاراساتىن، جۇڭگو جوباسىن جانە جۇڭگو ۇلەسىن جان - جاقىتلى بەپىنەلەدى؛ نازارىيا مەن اماىلياتتى ۇشئاستىرا وتىرىپ، جۇڭگونىڭ تۇناس تۇىعالىق كەدەپىلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ ۇلى اماىلياتى جانە كەدەپىلەر- دى سۇبەمەلدەۋەدگى ʼاربىر شىنايى خىكايالارى ارقىلى، جۇڭگونىڭ كەدەپىلەردى دالىم - ʼدال سۇ- بەمەلدەۋ نازارىياسىن، كەدەپىلەردى سۇبەمەلدەۋ ۇلگىسىن، كەدەپىلەردى سۇبەمەلدەۋ رۇخىن قورد- تىتىدىلادى، ساراينادى؛ ساياسى شولىۋ مەن ناقتى دەرەكتى ʼوزارا ۇشئاستىرئۇ سىندى جاسامپازدىق شەبەرلىكتەن پايدالانىپ، “جۇڭگونىڭ كەدەپىلىك- تەن ارىلتۇدان قامال الۇ شىاقىسىندا قالاي جەڭىس- كە جەتكەندىگى” سىندى نەگىزگى تاقىرىپتى جان - جاقىتى ʼئۇسىندىردى.

رايونىمىزدىڭ ىرى ساۋدا سارايلىرىنىڭ، ەرەن بازارلارىنىڭ كوكىتىم مەرەكەسى كەزىنىدەگى ساۋدا سوماسى %80تىن استام ارتتى

نەمەدەرىنىڭ باعاسى ورنىقتى، سانى جەتكىلىكتى بولپ، تۇتىىئۇ بۇيىمدارى بازارىندا جالىپى جاققان ورنىقتى اينالم جاعدايى جارىققا شىققان. مەرەكە قارساڭىندا اۆتونومىيالى رايوندىق ساۋدا سىتەرى مەڭگەرمەسى جەر - جەردەگى ساۋدا سىتەرى تاراۋلارىن جەرگىلىكتى ۇكە- مەتتەردىڭ زاپاس قور، ساۋدالىق قويمادا ساقىتاۋ، قامداۋدى قاماتامسىز تەتىن تىرەكتى كاسپورىنداردىڭ سانى، كوكىتىم مەرەكەسى كەزىندەگى جان سانى كولىمى، زات قاينارىن قاماتامسىز ەتۋگە بولاتىن كۇن سانى سىياقتى نەگىزگى جاعدايدى انىق بىلۋگە ورنالاستىر- دى. مەرەكە كەزىندە اۆتونومىيالى رايوننىڭ ساۋدا سىتەرى تاراۋلارى ʼئۇيىىندى قالالاردىڭ تۇرىمىستىق قاجەتتى بۇيىمدارى باز- رىن باقىلاۋ - تەكسەرۋ كۇندىك مالمەت ʼئۇزد- مەن جولعا قويسپ، الدىن الا مەجەلەۋ، ساقىتاذ- دىرئۇ قىزمەتىن دەر كەزىندە ويداعىىداي سىتەپ، مەرەكە كەزىندە بازاردى جەتكىلىكتى قامداۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتتى.

زەسىن اشپى، تەمىر جول سىياقتى قاتىستى تاراۋ- لارمەن بىرىلەسىپ، تىمىز ساپكەسىپ، بىرىلەسىپ جۇمىس جۇرگىزىپ، 6 ʼتۇرلى قاعاز جۇزىندەگى كۆالىكتى كۇششەن قالىدىرىپ، جۇڭگو - ەۋروپا كەزەكشى پويەزىنىڭ شەكارادان كىرىپ كەدەد- دىك راسىمياتتاردى الھاسترئۇ جۇبەسى اۆتوماىتى تۇردە اداقتاپ ” سەكۇند دارەجەدە قويا بەرىپ”، كەزەكشى پويەزداردىڭ شەكارا وتكەلدە ايدالداۋ ۋاقتىن بارىنشا ازىيتتى. ”بىزىدىڭ بولىمدە ʼبىم- رىنىشى شەپتە 8 جولداس ەكى كەزەككە ʼبولىنىپ جۇمىس سىتەپ، شەكارادان كىرىپ - شىققان جۇڭگو - ەۋروپا كەزەكشى پويەزدارىن جانە جۇك تاسمھالى پويەزدارىن دەر كەزىندە تەكسە- رىپ وتكىزدى“، - دەدى الاتاۋ ساعاسى كەدەنى باقىلاۋ - باسقارۋ 2 - ʼبولىمىنىڭ ورنىياسار باىست- ەى شۇى يۇمەڭك.

شىىنخۇا اگەنتىىىگىنىڭ 2 - ايدىڭ 18 - كۇنى بەيىچىڭنەن بەرىگەن خابارى (ʼتىلىشى باي ىىلڭ). ورتالىق رادىيو - تەلەۋىزىيا باىس ستانىسىياسى تۇ- سىرگەن كەدەپىلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ جوىنىد- دەگى 8 ʼبولىمدى ساياسى شولىۋ ارناۋلى تاقىرىپ- تىىق فىلم «كەدەپىلىكتەن ارىلتۇ» 2 - ايدىڭ 18 - كۇنىىنەن 25 - كۇنىىنە دەپىن ورتالىق تەلەۋىزىياسى- نىڭ ۋىئۆەرسال كانالىندا، اۋىل شارۋاشلىعى، اۋىل - قىستاق كانالىندا كەشكى التىىن ۋاقتىتا باىستاپ قويىلادى.

ورتالىق رادىيو - تەلەۋىزىيا باىس ستانىسىياسى- نىڭ تانىىستىرئۇنىشا، بۇل فىلىمدە باىس شۇجى شى جىيىىڭنىڭ كەدەپىلەردى سۇبەمەلدەۋ قىزمەتى جوىنىدەگى ماڭىزدى بايىمىداۋلارىمەن تىمىز ۇش- تاستىرىپ، وسى ماڭىزدى بايىمىداۋدىڭ جۇڭگونىڭ كەدەپىلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ شىاقىاسىنىڭ جالىپى بەتتىك جەڭىسىنە قول جەتكىزۋەدگى علمىي باعدارناما جانە ʼئۇبىرلى بويىىئۇ ۇلشەمى ەكەنى تۇسىندىرىلگەن؛ نازاردى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ باىستان - اياق ”خالىقتى وزەك ەتكەن” بىيلىك جۇرگىزئۇ ۇستانىمى مەن بوسرىش ارقالاۋىنا شوعىرلاندىرىپ، پارتىيا 18 - قۇرىلتاينان بەرى، شى جىيىىڭ جولداسىتى ۇيتقى ەتكەن پارتىيا ورتا- لىق كومپىتەتىنىڭ بۇكىل ەلدەگى ʼار ۇلت خالىقن باىستاپ كەدەپىلىككە سايسى جارىيالاپ، قازىرگى ۇلشەمدەگى 100 مىيلىيونعا تايانۇ اۋىل - قىستاقىعاى

كەدەي خالىقتىڭ بارلىعى كەدەپىلىكتەن ارىلغان، 832 كەدەي اۋداننىڭ بارلىعى كەدەپىلىك قالىپمەن الپ تاستاعان خىكايياسى باياندىالغان؛ ادامزات تارىخىىىنداى كولىمى ەڭ زور، سەرىپىنى ەڭ كۇشتى كەدەپىلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ شىاقىاسى

رايونىمىزدىڭ ىرى ساۋدا سارايلىرىنىڭ، ەرەن بازارلارىنىڭ كوكىتىم مەرەكەسى كەزىنىدەگى ساۋدا سوماسى %80تىن استام ارتتى

(باىسى 1 - بەتتە)
ەلەكتروندى ساۋدا، توردا ساتىپ الۇ، بىىننەنەت جەلىسىندە قىزمەت وتەئۇ سىياقتى جاڭا كاسىپ كۇپىنىڭ رولىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، تۇتىىئۇ قاجەتىن بار كۇشپەن قاماتامسىز ەتتى. ايماق، وبىلىس، قالالاردىڭ ساۋدا اينالمى كاسپورىنىدا- رى زات قاينارىن ۇيىمىداسىترئۇ سەرىپىنىن ارتتىد- رىپ، مەرەكە كەزىندە بازاردى قامىداۋدى تولىق قاماتامسىز ەتىپ، باعانىڭ ورنىقتىلىمىعا شىنايى كەپىلدىك ەتتى. باقىلاۋ - تەكسەرۋگە نەگىزدەلگەندە، كوكىتىم مەرەكەسى كەزىندە رايونىمىزداعى 31 ساتئۇ بازارى، جەر - جەردەگى ʼئۇيىىندى ىرى جۇمىس جۇرگىزىپ، كۇندىك تىيجارات ۋاقتى تۇگەلدەي 10 ساعاتتان اسقان. بۇكىل رايوننىڭ تۇتىىئۇ بۇيىمدارى بازارىنداى كۇرىشتىنىڭ، ۇنىنىڭ، مايدىڭ، ەتتىڭ، جۇمىرتقانىڭ، ʼسۇتد- تىڭ، كوكونىستىڭ، جەمىس - جىدەكتىنىڭ، سۇ و-

(باىسى 1 - بەتتە)
”كوكىتىم مەرەكەسى ʼبىزىدىڭ سەرىكتەىستىك- تىڭ كەزەكشى پويەز كاسىبىنىڭ قاۋىرت مەزگىلى، كەدەن مەن تەمىر جول قىزمەتكەرلەرى تاۋىلك بويى قىزمەت ورنىنان تاپچىلھماي، جوعارى ʼئونىم- دى جۇمىس سىتەپ، ʼبىزىدىڭ ۋاكىلدىك جۇمىس اتقارئۇ كاسىبىمىزدى ʼماتتى ورنىنداۋنەمزا كوهەك- تەسىپ، ەل ʼئىشى تۇتىىئۇ بازارنىڭ قاجەتىن تەىز ارادا تولقىتادى“، - دەدى الاتاۋ ساعاسى ʼمھالىم خالىقارلىق زات تاسمھالى ۋاكىلدىك جۇمىس اتقارئۇ كاسپورىنىڭ دىرەكتورى ۋ جىياڭ. جۇڭگو - ەۋروپا كەزەكشى پويەزىنىڭ حا- ۋپىسىز، تىركىلىسىىىز جۇرۇىنە شىنايى كەپىلدىك ەتئۇ ۇشنى، الاتاۋ ساعاسى كەدەن ساقشىلارى قىزمەت ورنىىنان تاپچىلھمادى، سونىداي - اق جۇڭگو - ەۋروپا كەزەكشى پويەزى ارناۋلى تەرە-

100 جىلدىن كۆرەس چېلىشدا جاڭا ساپارغا اتتايلىق

قىزىل ʼتۈستى رومانتيكا” قويايلى بولادى “.

ەنەنە تەرەڭ سۇبىسپەنىشلىك ورناتىپ، ʼولم - ومىردە بىرگە بولدى، قىزىل ارمىيانىڭ قولباسلارى مەن جاۋىنگەرلەرى سوعىس مايدانىىندا ʼولمىدى نىپتەن ەلەڭ قۇرلى كورمەدى.

قىزىل 4 - ارىمىيا 1 - شىسى 1 - تۇانىنىڭ تۇانجا- ڭى حى گۇبىرئۇ سوعىس مايدانىىندا بىلاي دەپ اتىنان سالىدى: “جولداستار، كەپىنگى ۇرىپاقتاردىڭ كۇرىش تاماق جەي الۇى ʼۇشنى اتىنانىڭدار!“، اسكەرلەردىڭ الدىنا شىعىپ، جايڭىرداي جاۋعان وققا قاراماي انوي سالعاندا، دەنەسىنىڭ 7 جەرىنەن وق ʼتىپىپ، 33 جا- سىندا ەرىلكپەن قۇربان بولدى.

1951 - جىلى حى لۇڭ نەمەردە جەڭگەسى چىن گۇيىىڭگە (حى گۇبىرئۇدىڭ شەشەسى) جازعان حا- تىندا بىلاي دەيدى: جەپىنم گۇبىرئۇدىڭ قانى بوستان - بوسقا اققان جوق، جۇڭگو توگىگەرىسىنىڭ جەڭسىنە ۇلەس قوستى، وتە داڭقتى!

ʼئىلىشى تىلشلىك سىستەگەن كەزىندە ئۇ ورماند- نىڭ تەرەڭ قويناۋىنا، بۇلاقىڭ، وزەنىنىڭ جاعاسىنا بارىىن، الدە قالا، اۋىلدىك مادەنىيەت، دەنە تارىببە الا- ڭىنا بارىىن، خىشىە اتنى جۇردەك پويەزدا نەمەسە جوعا- رى قارىقىدى تاس جولدا جۇپىتكەن اۆتوبۇزدا وتىر- سىن، بار الاپتاي ساڭجى خالىق ʼانىنىڭ قىزىل تاۋ جىرى قۇلانىغا ەستىلدى، بار الاپتاي قۇلىپىرعان، كۆل- دەنگەن كورىنىستەردى كوردى.

سىلى اۋدانى شىكبوۋ قالاشىعى جاڭشۇ قىستاعىند- داعى ”سوۋەتتىك شىكوۋ رايوندىق ۇكىمەتتىنىڭ” ەسىكى جۇرتى تۇرعان جەردەگى ەگىنجايىعا جىيىچۇ ال- چۇرتى، ʼجۇزىم، قارىبىز، شاپتول كەڭىنەن ەگىلگەن؛ سۇ جاعاسىىنداى قايرىڭدا دا دالىلىق كەڭەپىتىلگەن ساپاخاتىىق سەزىئۇ نىسانى قۇرىلىپتى.

قىستاق تۇرىىنى ۋاڭ جىاشۇن تىلشىگە بىلاي دەدى: تۇتاس قىستاقتا اينالمىعا بەرىلگەن 680 مۇدان استام جەردە ساپاخات جانە جەمىس - جىدەك، كوكو- نىس ʼئۇزۇ سىياقتى جاسىل ەكونومىيكا دامىتىلدى، تۇتاس قىستاقىعاى 1300دەن استام قىستاق تۇرىىنى تۇرلىشە دەڭگەپىدە كىرىستەرىن ارتتىردى، كەدەي وتپاسلار تۇگەل كەدەپىلىكتەن ارىلىپ، دوڭگەلەك داۋلەتلىىككە ۇمىتىلدى.

حى جىيىنجايدىڭ قابىرىنىڭ ʼبىر جاعىىندا ماساڭ اعاشمەىن قورشالغان ساڭجى اۋدانى خۇڭجىياڭئۇان داىق ۋالاسى بار. داىق ۋالاسنىڭ 60 جاستامى باىس- تىعى حى شياۋبىڭ ماقتانىشى تۇردە تىلشىگە ”قايتا قىزمەتكە شاقىرىلئۇ كۋالىگىن” كورسەتتى. 30 نەشە جىلدان بەرى، حى شياۋبىڭ داي گۇيشياڭ سىياقتى 100 نەشە توڭگەرىستىك قارىتقا قىزمەت وتىەپ كەلدى. ”پارتىيانىڭ ساپاساتى جاقسى، قوعامىداعى ʼار سالا بارىنشا قامقورلىق جاسادى، داىق ۋالاسنىڭ قىز- مەتى دە بارعان ساپىن جاقسى سىتەلۇدە“.

خۇڭجىياڭئۇان داىق ۋالاسىنىڭ ارتىىندا قاتپار تاۋدىڭ ارانىىندا جاسىل ەكونومىيكا كورگەپۇدە، سامسىپ تۇرعان جابايى قىياق ەل ʼئىشى - سىرتىنا كۇسەت ساتىلىپ، 80 مىڭنان استام ادامنىڭ كەدەپ- لىكتەن ارىلىپ بايۇىنا كۇش ۇستەدى؛ ”ساڭجى اق شايىنىڭ” ىيسى چاڭجىياڭ الابىىنا تارالىپ، ʼئونىم قۇنى 228 مىيلىون يۇانعا جەتتى... بىلىتىر ساڭجى اۋدانى نىدەتتىنىڭ نىقالىنا جانە سىپرەك كەزەدەسەتىن نوسەردىڭ سوقسىنا ۇشراعانىمەن، تۇتاس اۋداندا ارخىۋ تۇرىعىزىلىپ، كارتچىكالاندىرىلغان كەدەي خالىق- تان 29 مىڭ 106 وتباسى، 98 مىڭ 575 ادام تۇگەلدەي كەدەپىلىكتەن ارىلدى.

ساڭجى خالىق ʼانى مەملەكەت دارەجەلى بەيزاتت- نىق مادەنى مۇرالارىن جالعاىستىرئۇشى شىياڭ زوررۇڭ بىلاي دەدى: ساڭجى خالىق انىنە اعا بۇنىداردىڭ جا- راتىلىستىق اپاتىتارعا، جاۋعا قارىسى اتىنانغانداى مەدە- تى سىڭگەن، قازىرگە دەپىن جاڭا داۋىردەگى تاماشا تۇرمىس كارتىناسىن جىىرلاۋدا. جاڭا ʼان «ەڭ كوركەم تاغى دا باداڭكۆڭ تاۋىىندا» جىرلانغانداي: اسپالى سارايدا اۋىلپەرە تۇرادى، سۇ دوڭجالامەىن ەگىنجايىلار سۇارلادى؛ اشەكەي شام تاماشا ارمانعا جۇكتى بولپ، بارابان ۇنى تاۋ قويناۋىن جايڭمەرت- تى؛ اتا - بابامىزدان قالغان ʼان مەن ʼبىي بۇگىنگە دەپىن شۇعىلا شاشىپ كەلدەي...

(شىىنخۇا اگەنتىىگىنىڭ 2 - ايدىڭ 3 - كۇنى چاڭشادان بەرىگەن خابارى)